

MIGRAȚIA ÎN ITALIA: ATRACTIVITATE, CAUZE ȘI LOC DE DESTINAȚIE.

Alemcul CURBANOV

Masterat, an.I,

Specializarea Business and administration.

Institutul de Relații Internaționale din Moldova, IRIM

In the European context, the circulatory migration towards Italy represents the perfect destination for the Moldovan immigrants, the Moldovan community representing one of the decisive minorities for Italy's future. The aim of the present article is to describe the main aspects concerning the Moldovan immigration towards Italy. In a particular way, this paper will analyze the factors which are at the base of the final integration process, the temporary migration rate, as well as the perspectives of going back to Moldova.

Key-words: Migration, Italy, the century of migration, migrants, measures.

Migrația este un fenomen global, care afectează anual milioane de persoane. Vorbim despre un fenomen de dimensiune mondială, cu implicații politice, socio-economice și culturale. Cunoaștem cu toții că fiecare secol își are istoria sa, fiecăruia i se atribuie un nume în dependență de amploarea celor ce s-au petrecut în perioada stabilită. Drept exemplu: secolul industriei, secolul Renașterii, secolul de Aur, etc. Fiecare secol are la baza sa un fenomen specific. Ce-am putea însă spune despre secolul în care trăim noi? Va achiziționa un determinativ pozitiv sau nu? Cel puțin urmărim cu toții zi de zi evenimente ce ne fac să ne gândim că secolul nostru este plin de probleme care cer implicarea omului cât mai rapid posibil.

Un fenomen ce determină secolul nostru este „migrația”, un fenomen la fel de vechi ca și specia umană, însă care pe parcursul anilor ia amploare. Astfel, la începutul secolului al XXI-lea, la scară globală, fiecare al 35-lea om este migrant. Conform raporturilor savanților americani, se consideră că numărul total al migranților atinge 175 mln. de persoane sau 2,9% din populația Terrei. Circa 48% din toți migranții sunt femei. Pe parcursul ultimilor 35 de ani numărul migranților în lume s-a dublat. Se estimează că până în 2040 peste un miliard de locuitori ai planetei își vor fi părăsit locul de origine, pentru a-și căuta rostul în altă parte [1, p.15].

Fie că ne place, fie că nu, fenomenul migrației globale nu mai poate fi inversat, fiind în sine un proces ireversibil, de asemenea, se pare ca nu mai poate fi încetinit, legi de multă vreme în vigoare împiedică acțiuni ce ar putea fi întreprinse împotriva acestui fenomen, și chiar și acolo unde s-au făcut investiții masive pentru securizarea frontierelor, amploarea fenomenului nu pare să se fi diminuat. La această dată nu mai este clar pentru nimeni ce a dus la explozia masivă de imigranți în Europa.

Niciodată în istorie, fenomenul emigrării în masă n-a fost mai de amploare ca în zilele noastre. Milioane de oameni migrează astăzi schimbând continente, țări. Aria geografică explorată de cetățenii Republicii Moldova în scopul găsirii unui loc de muncă și obținerii de venituri este una destul de extinsă și variată. Numărul de țări în care ei migrează mai frecvent și găsesc locuri de muncă temporare sau permanente este însă mai restrins. Topul țărilor preferate de migranții moldoveni este reprezentat de: Rusia- 54,7%; Italia-18 %; Grecia- 4,4 %; Portugalia- 4,3 % ; Turcia- 3.9%; Ucraina -2,8 %, etc.

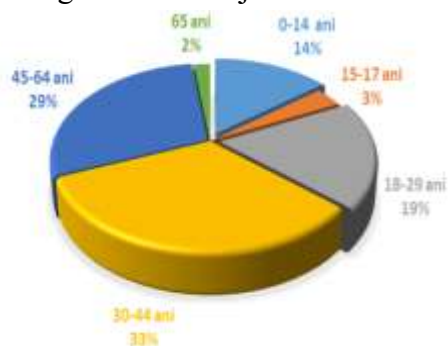
Găzduind aproape o cincime din toți migranții moldoveni, Italia se consideră a fi ținta celor ce provin din familii mai puțin numeroase (în medie 3,5 membri) și cu un nivel de venituri superior mediei generale cu cca 20%. Factorii ce le determină alegerea sunt:

- ✓ Cererea înaltă de forță de muncă, în special pentru munci caracteristice femeilor (îngrijirea socială și menaj casnic);
- ✓ Rețelele de intermediere bine dezvoltate și o diasporă în dezvoltare;
- ✓ Venituri atractive din punct de vedere al raportului efort/ recompensă;
- ✓ Politici migraționale relativ indulgente, comparativ cu alte Țări din Vest;
- ✓ Conjunctura socio-culturală favorabilă migranților moldoveni și alți factori [1, p.68].

Totuși această destinație nu pare a fi preferată doar de către cetățenii noștri, conform afirmațiilor ministrului italian de interne, Marco Minniti, anul trecut a consemnat pentru Italia recordul numărului sosirilor migranților, iar în perioada cumulată a ultimilor trei ani au debarcat în această țară mai mulți migranți decât în toți cei 17 ani anteriori însumați. Astfel, autoritățile italiene au primit anul trecut peste 123.000 de cereri de azil. Circa 85% dintre solicitanții de azil sunt bărbați și numai 15% femei, iar aproximativ 11.400 sunt minori.

Cei mai mulți dintre migranții ajunși în Italia provin din țările Africii, ei traversând Mediterana pornind de pe coastele Libiei. Pe primul loc între statele de proveniență se află Nigeria, cu circa 27.000 de migranți care au debarcat anul trecut în Italia, număr cu 48% mare comparativ cu cel din anul anterior. Urmează Pakistanul, de unde vin 11% dintre migranții ajunși în Italia, Gambia cu 7,2% și Senegal cu 6,2% [2].

Un studiu realizat în 2016, demonstrează că migrația nu prezintă delimitări de vârstă, astfel observăm în diagrama de mai jos clasificarea migranților moldoveni după criteriul vârstei:

O analiză a structurii pe vârste a populației arată că, pentru Uniunea Europeană - 28 în ansamblu, populația de cetățeni străini era mai tânără decât populația națională. Distribuția pe vârste a cetățenilor străini, comparativ cu cetățenii naționali, indică o proporție mai mare a adulților relativ tineri, de vârstă activă. La 1 ianuarie 2016, vârsta medie a populației naționale a Uniunii Europene era de 44 de ani, în timp ce vârsta medie a resortisanților străini care trăiau în Uniunea Europeană era de 36 de ani [3].

Totuși, «De ce Italia?» când există o sumedenie de țări, care la prima vedere ar fi mai atractive. Această întrebare se impune deseori, de aceea vom încerca să tratăm acest subiect conform argumentelor prezentate de către V. Moșneaga, V. Moraru, G. Rusnac, V. Țurcan în lucrarea: „Fațetele unui proces Migrația forței de muncă din Republica Moldova în Italia”, pe care le considerăm a fi cele mai potrivite în scopul de a înțelege alegerea drept destinație a Țării respective de către migranții moldoveni.

Migrarea în căutarea unui loc de muncă a moldovenilor în Italia a luat avânt la sfârșitul anilor 90 ai secolului XX. Cauzele fenomenului reprezintă, preponderent o consecință a crizei economice din anii 1998-1999, gradului sporit al șomajului și sărăciei masive a populației. Acestea însă nu rămân a fi principalele cauze, conform cercetărilor putem evidenția că un rol aparte l-au avut și

circumstanțele particulare. Una din acestea a fost posibilitatea de a obține *cetățenia română*, sau adoptarea în anul 2002, în Italia, a *legii Bossi Fini*, care a permis amnistia migraționistă și a pus începutul legalizării în masă a migraților de muncă.

Italia reprezintă o țară deosebit de atractivă pentru migrații din Moldova. Într-un fel i-am putea atribui chiar calificativul de „țară de vis” pentru moldovenii care și-au configurat intenția de a pleca la muncă peste hotare. Conform numărului de migrați plecați la muncă în afara Moldovei, în prezent, Italia este depășită doar de Rusia. Motivele principale ce generează alegerea pro-italiană rămân a fi următoarele: *În primul rând*, Italia este o țară ce face parte din Uniunea Europeană, în care nivelul vieții și salariile sunt mult mai mari decât în Republica Moldova. În afară de aceasta, grație dezvoltării turismului, sferei agricole, industriei serviciilor, în Italia există posibilități reale pentru angajarea migraților în câmpul muncii. De remarcat că, Italia de astăzi este țara care finalizează etapa de trecere spre economia postindustrială și dezvoltarea socială. Aici sunt solicitate pe larg serviciile privind îngrijirea copiilor, bolnavilor și a persoanelor în etate. *În al doilea rând*, limba italiană face parte din grupul limbilor romanice. Ceea ce facilitează procesul de însușire a limbii italiene de către moldoveni. Limba constituie un factor esențial al integrării migrantului în societate. *Al treilea motiv*, alegerea de către migrații de muncă a fost motivată în măsura considerabilă, și de faptul că această țară comunitară s-a dovedit a fi una dintre cele mai apropiate de Moldova. *În al patrulea rând*, Italia este țara vechilor tradiții de migrare și emigrare a populației în alte țări. Respectiv, în conștiința italienilor s-a format o atitudine tolerantă față de migrați. Însuși conducerea italiană promovează o politica imigraționistă liberă. Ultimul motiv este faptul că, la începutul secolului XXI, în Italia s-a creat o rețea migraționistă suficient de ramificată, reprezentată de rudele, prietenii, consătenii noilor migrați ce soseau pentru a câștiga ceva, și care îi ajutau în căutarea unui loc de muncă, contribuind totodată la procesul de adaptare socială și integrare a acestora în societatea nouă [4, p. 7-8]. Factorii enumerați au condus la sporirea rolului Italiei în calitate de atractor al migraților de muncă moldoveni.

Existența anumitor facilitări este determinată și de un șir de alți factori:

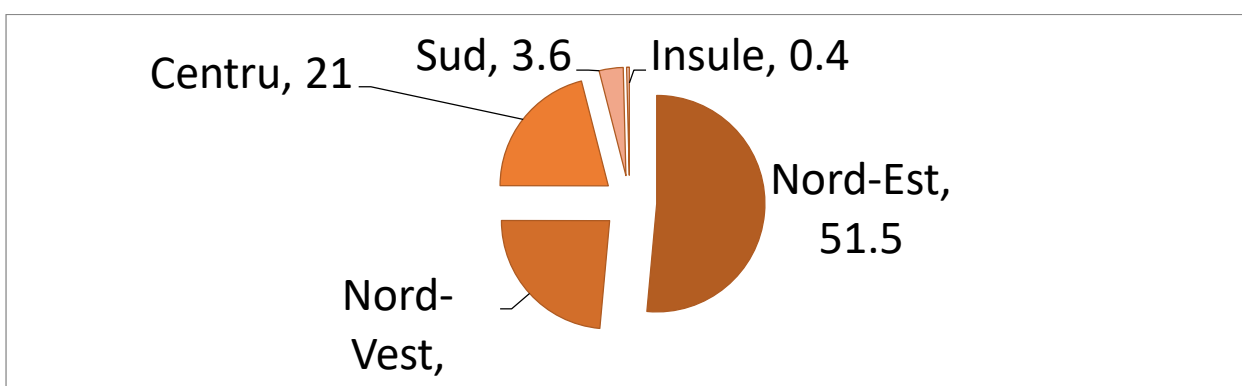
- Capacitatea enormă de absorbție a pieței forței de muncă;
- Regimul transfrontalier permisiv dintre Moldova și Italia;
- Circulația liberă pe teritoriul Italiei;
- Costuri de migrare reduse ;
- Proximitatea socioculturală și geografică;
- Posibilitatea obținerii unor venituri mai bune decât în Moldova [1, p. 68].

Un alt aspect deosebit de important, est format din motivele ce-i determină pe cetățeni să aleagă calea migrației, să-și părăsească familia, gospodăria, țara. Intervievarea migraților de muncă a reliefat că factorii ce condiționează plecarea peste hotare în căutare de lucru a populației moldovenești sunt în fond de origine social economică. Motivele dominante vizează: situația materială grea a familiei; necesitatea soluționării diverselor probleme sociale și de trai, precum hrana și traiul, tratamentul medical, instruirea copiilor în școală și instituțiile de învățământ superior, procurarea apartamentului sau construirea casei, procurarea automobilului și a mărfurilor de folosință îndelungată. Astăzi migrația este privită ca o șansă unică, o cale exclusivă de a-și îmbunătăți condițiile de viață. De menționat, în același timp că de rând cu migrații care au invocat drept motiv de plecare condițiile grele de viață, insuficiența câștigurilor, în ultimii ani sporește numărul migraților care aveau în Republica Moldova un serviciu, condiții normale de trai, primeau salarii bune, care le

asigurau familiilor lor un trai decent. Aceste persoane au devenit migranți nu pentru că nu aveau unde trăi sau unde lucra. Motivul dominant este dorința de a primi un salariu mai mare, să câștige mai mult decât acasă pentru aceeași muncă, pentru a îmbunătăți situația materială existentă.

A treia categorie este mai numeroasă, și din această cauză ea completează rândul migranților din alte motive. Pentru reprezentanții acestei categorii, salariul, îmbunătățirea situației materiale proprii și a familiei nu sunt importante din simplul motiv că pe toate acestea le au. De cele mai multe ori, aceștia sunt tineri din familii asigurate. Factorul principal ce-i determină să migreze este tendința de a se autoverifica în activitatea de muncă peste hotare, de a fi în rând cu toții. Alte motive sunt dorința de a fi alături de rude și persoanele apropiate sau dorința de a schimba mediul, de a da uitării tragediile și dramele din familie sau de a urma moda, de a fi independenți față de familie.

Analiza comparativă a plasării teritoriale a migranților de muncă moldoveni în Italia denotă caracterul neuniform al repartizării lor pe peninsula.

De preferință sunt următoarele orașe: Lazio- 7245 moldoveni; Lombardia-9646 moldoveni; Emilia Romagna- 12815 moldoveni; Veneto- 19407 moldoveni, etc [4, p.12].

Deși gama muncilor îndeplinite de cetățenii moldoveni peste hotare este mai largă, pentru analiză au fost create doar câteva categorii convenționale. Este lesne de observat: însuși titlurile atribuite grupurilor exprimă caracterul muncilor, cea mai mare parte din ele fiind munci de calificare inferioară, care sunt prost remunerate comparativ cu nivelurile de salarizare din statele respective [1, p.84].

Printre punctele pozitive ale acestui proces putem menționa faptul că, migrația le-a adus oamenilor un plus de bunăstare, încredere în puterile proprii, autoafirmare și autoapreciere, cunoașterea unei noi limbi, dezvoltarea competențelor comunicaționale, experiență nouă de muncă și socio-culturală, sporirea nivelului socio-politic. Respondenții au menționat că le-a apărut încrederea nu doar în ziua concretă de mâine, dar și în viitor, ca o perspectivă reală a vieții.

La polul opus – dezavantajele – se situează înstrăinarea, ruperea relațiilor de familie și rudenie, ajungându-se uneori la divorț, pierderea profesiei și a calificării, a statutului social de care dispuneau anterior. Migrația generează și dezvoltă o sensibilitate particulară a migrantului. Revenit în țară, el privește cu alți ochi realitățile, devine capabil să mediteze cu exigență sporită asupra situațiilor observate, făcând comparații, estimând circumstanțele reale ale reintegrării sale sociale în caz de luare a deciziei de a rămâne în Moldova.

Domeniul	%	Sexul subiectului		Total
		Bărbați%	Femei%	
Construcții	30,9	95,0	5,0	100
Menaj casnic, îngrijire socială	31,3	4,0	96,0	100
Lucrători în sfera comerțului	10,8	36,4	63,6	100
Angajați la fabrici, uzine, firme	9,8	68,6	31,4	100
Servicii tehnico-mecanice	6,3	95,6	4,4	100
Lucrări agricole	4,5	75,0	25,0	100
Diverse	6,4	60,9	39,1	100
Total	100	54,5	45,5	100

Dorința de a reveni în Moldova, de a locui și a lucra în patrie reprezintă un aspect important al aprecierii impactului procesului migrațional. Majoritatea migranților nu doresc să se întoarcă în Moldova pentru a locui permanent. La prima vedere pare o constatare logică, raportată avantajelor ce au fost prezentate mai sus. Totodată, nu se poate afirma în mod categoric că oamenii au renunțat, într-un fel, la propria lor țară. Acest adevăr este valabil și în cazul celor ce ezită să prezinte careva argumente specifice sau își expun hotărât dorința de a se stabili permanent cu traiul în Italia. Posibila revenire în patrie însă este condiționată de producerea unui șir întreg de transformări locale. Astfel, manifestarea patriotismului devine una cântărită, conștientizată, responsabilă. Spectrul frământărilor și deciziilor la acest subiect este însă destul de complex. Cert însă rămâne a fi faptul că schimbările sunt absolut necesare. Și cine știe poate anume modificările la nivel de stat vor deveni garantul de încetinire a fenomenului de migrație [4, p.74].

Fenomenul migrației nu caracterizează doar Moldova. Mai multe state s-au confruntat cu această problemă, însă, din fericire, ele au știut să o rezolve. Ba mai mult, din țările din care au plecat masiv oameni, acestea s-au transformat în țări în care vin oamenii. Vorbim despre Irlanda Turcia și însuși Italia. Din păcate, Moldova nu este încă pe această cale. Dar pentru a opri plecările masive am avea nevoie, în mare parte, de câteva lucruri: locuri de muncă, investiții, brațe de muncă ce sunt calificate și o justiție necoruptă. La nivel declarativ, politicienii au soluții, dar nu le aplică. În context intern și internațional, este importantă analiza noilor evoluții ale proceselor migraționale în care sunt implicați cetățeni ai Republicii Moldova, dar și propunerea unor recomandări care să contribuie la îmbunătățirea politicilor în domeniu, la perfecționarea cadrului normativ [5].

În cele din urmă, vreau să închei cu o întrebare, care se impune fiecăruia din noi la un moment dat al vieții: Și totuși plecăm sau rămânem acasă, în speranța că ziua de mâine va fi mai bună ca cea de azi? Important este ca să facem o alegere corectă!

REFERINȚA BIBLIOGRAFICE:

1. Ghencea Boris, Gudumac Igor. Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova. Chișinău, 2004.

2. <http://independent.md/ministru-italian-migratia-devenit-italia-un-fenomen-de-dimensiuni-epocale/#.WjJmfFVl-Uk>, consultat 07.12.2017.
3. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/ro, consultat 07.12.2017.
4. Moșneaga V., Moraru V., Rusnac G., Țurcan V. Fațetele unui proces Migrația forței de muncă din Republica Moldova în Italia», Chișinău, 2011.
5. <http://icjp.asm.md/sites/default/files/publicatii/migratia.pdf> , consultat 07.12.2017